

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. sausio 19 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Antano Simiškio (kolegijos pirmininkas ir pranešėjas), Donato Šemo ir Algirdo Taminsko, teismo posėdyje kasacinę rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal ieškovės uždarosios akcinės bendrovės „Tuvlita“ kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. kovo 15 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės uždarosios akcinės bendrovės „Tuvlita“ ieškinį atsakovui V. K. dėl darbo ginčo dėl teisės, trečiasis asmuo Lietuvos transporto saugos administracija.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso (toliau – **DK**) 60 straipsnio 1 dalies 2 punkto, reglamentuojančio darbo sutarties nutraukimą be įspėjimo, kai darbuotojui įstatymų nustatyta tvarka atimamos specialios teisės dirbti tam tikrą darbą ar eiti tam tikras pareigas (o vėliau įsakymas dėl tokios teisės atėmimo panaikinamas teismo sprendimu), aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovė prašė: išnagrinėti darbo ginčą dėl teisės iš esmės ir pripažinti atsakovo atleidimą iš darbo pagal **DK 60 straipsnio 1** dalies 2 punktą teisėtą; atmeti kaip nepagrįstus atsakovo reikalavimus dėl atleidimo iš darbo pripažinimo neteisėtu, vidutinio darbo užmokesčio už priverstinės pravaikštos laiką nuo atleidimo iš darbo dienos iki sprendimo įvykdymo dienos, bet ne ilgiau kaip už vienerius metus, išieškojimo, darbo užmokesčio dydžio skirtumo išieškojimo, šešių vidutinio darbo užmokesčių dydžio kompensacijos išieškojimo ir neturtinės žalos atlyginimo.
3. Ieškovė nurodė, kad ji ir atsakovas 2008 m. kovo 3 d. sudarė darbo sutartį, kuria atsakovas buvo priimtas dirbti į kontrolieriaus pareigas kelių transporto priemonių apžiūros atlikti. Eidamas šias pareigas atsakovas turėjo turėti teisės aktuose nustatyta tvarka suteiktą teisę atlikti privalomąją techninę apžiūrą. Šią teisę suteikė, sustabdė, atnaujinti, panaikinti yra įgaliojta Lietuvos transporto saugos administracija (toliau – ir LTSA) (Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 58 dalsis, 10 straipsnio 1 dalies 6 punktas, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2008 m. sausio 21 d. įsakymo Nr. 3-13 „Dėl saugaus eismo automobilių keliais įstatymo įgyvendinimo“ 2.13 punktas, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2018 m. vasario 8 d. įsakymu Nr. 3-59 patvirtinto Reikalavimų įmonėms, atliekančioms motorinių transporto priemonių ir jų priekabų privalomąją techninę apžiūrą, ir teisės atlikti motorinių transporto priemonių ir jų priekabų privalomąją techninę apžiūrą suteikimo, sustabdymo, sustabdymo panaikinimo ir šios teisės panaikinimo tvarkos aprašo 56 punktą).
4. LTSA direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymu Nr. 2BE-185 „Dėl teisės atlikti privalomąją techninę apžiūrą panaikinimo“ (toliau – ir LTSA direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymas) už labai sunkų kontrolieriaus darbo pažeidimą atsakovui buvo panaikinta teisė atlikti privalomąją techninę apžiūrą. Iš LTSA 2019 m. birželio 12 d. gavusi pranešimą ir nurodyto įsakymo nuorašą, ieškovė 2019 m. birželio 12 d. priimtu įsakymu nutraukė su atsakovu sudarytą darbo sutartį **DK 60** straipsnio 1 dalies 2 punkto pagrindu nuo 2019 m. birželio 13 d.
5. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2021 m. balandžio 7 d. sprendimu administracinėje byloje **Nr. eA-416-492/2021** patenkino atsakovo skundą ir panaikino LTSA direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymą.
6. Atsakovui kreipusis į Darbo ginčų komisiją su prašymu dėl atleidimo iš darbo pripažinimo neteisėtu, su tuo susijusių išmokų priteisimo ir neturtinės žalos atlyginimo, Darbo ginčų komisija atsakovo prašymą patenkino iš dalies.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

7. Vilniaus regiono apylinkės teismas 2021 m. lapkričio 23 d. sprendimu ieškinį atmetė, darbo ginčą išsprendė taip: pripažino atsakovo atleidimą iš darbo neteisėtu ir panaikino ieškovės generalinio direktoriaus 2019 m. birželio 12 d. įsakymą Nr. 89-K dėl darbo sutarties nutraukimo; atsakovo į darbą negrąžino; pripažino, kad atsakovo ir ieškovės darbo sutartis nutraukta teismo sprendimu jo įsteigimo dieną; priteisė atsakovui iš ieškovės 18 928,32 Eur vidutinio darbo užmokesčio už priverstinės pravaikštos laiką nuo atleidimo iš darbo dienos, bet ne ilgiau kaip už vienerius metus, su privalomais mokesčiais ir 9464,16 Eur kompensacija su privalomais mokesčiais; įpareigojo ieškovę per vieną darbo dieną nuo teismo sprendimo įsteigimo dienos pateikti Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai naują pranešimą (2-SD forma), patikslinant duomenis apie atsakovo atleidimo pagrindą (nurodant **DK 218 straipsnio** 4, 6 dalsis), datą ir draudžiamąsias pajamas, bei pateikti atsakovui šio įpareigojimo įvykdymą patvirtinančius dokumentus; atsakovo prašymą dėl neturtinės žalos atlyginimo ir darbo užmokesčio skirtumo priteisimo atmetė; priteisė atsakovui iš ieškovės 360 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
8. Teismas nustatė, kad ieškovė ir atsakovas 2008 m. kovo 3 d. sudarė darbo sutartį, kuria atsakovas buvo priimtas dirbti į kontrolieriaus pareigas kelių transporto priemonių apžiūros atlikti. Darbuotojas, dirbdamas tokį darbą, turi turėti LTSA suteiktą specialiąją teisę atlikti techninę apžiūrą.
9. Atsakovui 2018 m. liepos 12 d. buvo surašytas administracinio nusižengimo protokolas, kuriuo konstatuota, kad atsakovas įvykdė administracinį nusižengimą, už kurį atsakomybė nustatyta Lietuvos Respublikos administracinio nusižengimų kodekso 440 straipsnio 2 dalyje. Administracinio nusižengimo byloje 2018 m. rugpjūčio 19 d. priimtu nutarimu atsakovas buvo pripažintas kalnu pagal Administracinio nusižengimų kodekso 440 straipsnio 2 dalį. Šis nutarimas Kauno apygardos teismo 2019 m. kovo 21 d. nutarimu administracinio nusižengimo byloje **Nr. AN2-134-594-2019** paliktas galioti. Ieškovė 2018 m. rugpjūčio 9 d. nubaudė atsakovą drausmine nuobauda, t. y. neįsmokėjo 100 proc. darbo užmokesčio priedo už 2018 m. liepos mėn. rezultatus, nuo 2018 m. rugpjūčio 10 d. iki 2019 m. rugpjūčio 9 d. sustabdė kaupiamąjį draudimo sutarties galiojimą, paskyrė laikinai eiti budinio kontrolieriaus pareigas, atliko neeilinį darbo vertinimą.
10. LTSA direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymu už labai sunkų kontrolieriaus darbo pažeidimą atsakovui buvo panaikinta teisė atlikti privalomąją techninę apžiūrą. Ieškovė, 2019 m. birželio 12 d. iš LTSA gavusi pranešimą ir minėtą įsakymą, tą pačią dieną priėmė įsakymą, kuriuo, vadovaudamasi gautais pranešimais ir įsakymu bei **DK 60 straipsnio 2** dalimi, nuo 2019 m. birželio 13 d. nutraukė su atsakovu sudarytą darbo sutartį **DK 60 straipsnio 1** dalies 2 punkto pagrindu.
11. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2021 m. balandžio 7 d. sprendimu administracinėje byloje **Nr. eA-416-492/2021** patenkino atsakovo skundą ir panaikino LTSA direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymą.
12. Teismas nurodė, kad teismai turi įgaliojimus taikyti bendrus teisės principus. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje pripažįstama, kad: formalus įstatymų taikymas nulemtų teisėtą sprendimą, kuris ne visada gali būti teisingas; turi būti pripažįstamas ne bet koks teisėtumas, o tik teisingumo teisėtumas; tokie atvejai, kai pagal faktines bylos aplinkybes, visuotini pripažintus teisės principus akivaizdu, jog konkretus socialinio konflikto sprendimas bus formalus, bet neteisingas, būtina pirmumą teikti bendrajai teisės sampratai (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2007 m. liepos 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A17-773/2007, 2011 m. balandžio 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A143-46/2011, 2012 m. gegužės 10 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A556-1542/12, 2015 m. spalio 6 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A1718-756/2015). Teismas konstatavo, kad būtent teismas vykdo teisingumą ir jis turi diskreciją elgtis kitaip, nei tiesiogiai nustatyta teisės aktuose, ar panaikinti formaliai teisėtą individualų administracinį aktą, jei to reikalauja bendrieji teisės principai, tarp jų ir teisingumo bei proporcingumo principai.
13. Vadovaudamasis nurodyta Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika, teisingumo ir proporcingumo principais, įvertinęs tai, kad Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. balandžio 7 d. sprendimu panaikintas LTSA direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymas, kurio pagrindu atsakovas buvo atleistas iš pareigų, teismas teisškai nereikšmingas pripažino ieškovės ir trečiojo asmens argumentus, kad faktinė ir teisinė situacija, buvusi darbo sutarties nutraukimo metu, pasikeitė tik 2021 m. balandžio 7 d., kai buvo priimtas nurodytas teismo sprendimas, ir šis pasikeitimas yra nulemtas ne ieškovės neteisėtų veiksmų ar kaltės. Taip pat kaip teisškai nereikšmingas teismas atmetė trečiojo asmens argumentus, kad LTSA direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymas buvo panaikintas tik dėl procedūrinio pažeidimo.
14. Vadovaudamasis Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 2 straipsnio 58 dalimi, 10 straipsnio 1 dalies 6 punktu, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2008 m. sausio 21 d. įsakymo Nr. 3-13 „Dėl saugaus eismo automobilių keliais įstatymo įgyvendinimo“ 2.13 punktu, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2018 m. vasario 8 d. įsakymu Nr. 3-59 patvirtinto Reikalavimų įmonėms, atliekančioms motorinių transporto priemonių ir jų priekabų privalomąją techninę apžiūrą, ir teisės atlikti motorinių transporto priemonių ir jų priekabų privalomąją techninę apžiūrą suteikimo, sustabdymo, sustabdymo panaikinimo ir šios teisės panaikinimo tvarkos aprašo 56 punktą, teismas konstatavo, kad teisė atlikti privalomąją techninę apžiūrą yra specialioji teisė dirbti kontrolieriaus darbu.
15. Teismas nurodė, kad, Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui 2021 m. birželio 7 d. sprendimu pripažinus LTSA direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymą neteisėtu, konstatuotina, jog atsakovui teisė atlikti savo pareigas panaikinta neteisėtai, todėl ieškovė neteisėtai nutraukė darbo sutartį su atsakovu pagal **DK 60 straipsnio 1** dalies 2 punktą.
16. Teismas pažymėjo, kad ieškovė dėl pažeistų teisių ir padarytos žalos, atsiradusios dėl LTSA direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymo, turi teisę kreiptis į teismą.
17. Įvertinęs tai, kad ieškovė dėl grąžinimo į darbą nepasiskė, o atsakovas neprašė grąžinti jo į darbą, teismas nusprendė, jog atsakovas į buvusį darbą negrąžintinas. Teismas taikė **DK 218** straipsnio 4 dalį – priteisė atsakovui iš ieškovės: vidutinio darbo užmokesčio už priverstinės pravaikštos laiką nuo atleidimo iš darbo dienos iki sprendimo įvykdymo dienos, bet ne ilgiau kaip už vienerius metus; šešių vidutinio darbo užmokesčių dydžio kompensaciją. Teismas netenkino atsakovo reikalavimo priteisti darbo užmokesčio dydžio skirtumą tarp gauto pas ieškovę ir gaunamo naujame darbe, nes padarė išvadą, kad vidutinio darbo užmokesčio už priverstinės pravaikštos laiką ir kompensacijos pagal **DK 218 straipsnio 4** dalies nuostatas išieškojimą yra pakankama kompensacija už neteisėtą atleidimą iš darbo.
18. Atsižvelgdamas į visą susidariusią situaciją dėl atleidimo, atsakovo padarytą administracinį teisės pažeidimą ir vadovaudamasis kasacinio teismo praktika dėl neturtinės žalos atlyginimo darbo ginčiuose (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. spalio 15 d. nutartis civilinėje byloje **Nr. 3K-3-561-684/2015**; 2017 m. kovo 17 d. nutartis civilinėje byloje **Nr. 3K-3-131-686/2017**; 2017 m. rugpjūčio 3 d. nutartis civilinėje byloje **Nr. 3K-3-131-686/2017**), teismas netenkino atsakovo reikalavimo dėl neturtinės žalos atlyginimo.
19. Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą pagal ieškovės apeliacinį skundą, 2022 m. kovo 15 d. nutarimi Vilniaus regiono apylinkės teismo 2021 m. lapkričio 23 d. sprendimą paliko nepakeistą.
20. Kolegija, atsižvelgdama į teisės aktuose įtvirtintą teisinį reglamentavimą, sutiko su pirmosios instancijos teismo išvada, kad teisė atlikti privalomąją techninę apžiūrą yra būtina sąlyga asmeniui dirbti tam tikrą darbą, t. y. specialioji teisė. Kolegija pažymėjo, kad toks techninės apžiūros kontrolieriaus suteikimas teisės atlikti technines apžiūras teisinis kvalifikavimas yra pateiktas ir Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. balandžio 7 d. sprendime, priimame administracinėje byloje **Nr. eA-416-492/2021**.
21. Kolegija nustatė, kad LTSA 2018 m. liepos 12 d. surašė administracinio nusižengimo protokolą, kuriame užfiksuota, kad 2018 m. liepos 12 d., atlikus transporto priemonės „IVECO/59-12“ techninės apžiūros kokybės įvertinimą, nustatyta, jog pagal atsakovo atliktos privalomosios mirties transporto priemonės techninės apžiūros rezultatus techninės apžiūros rezultatus ataskaitoje (kortelėje) nurodytas vienintelis nedidelis trūkumas, tačiau, atlikus kontrolinį patikrinimą, nustatyti 7 dideli trūkumai ir 2 nedideli trūkumai. Atsakovas Centralizuotos techninės apžiūros duomenų bazės (toliau – CTADB) skiltyje „Išvada“ nurodė akivaizdų /didelių bei 2 nedidelių trūkumų ir aktyvavo CTADB mygtuką „Išsaugoti“, patvirtindamas duomenų teisingumą.
22. Kolegija atkreipė dėmesį, kad analogiškas šiuo metu galiojančiame **DK 60 straipsnio 1** dalies 2 punkte nustatytam atleidimo iš darbo pagrindui buvo įtvirtintas ir anksčiau galiojusio **DK** (Žin., 2002, Nr. 64-2569) 136 straipsnio 1 dalies 2 punkte. Atsižvelgdamas į atleidimo iš darbo pagrindą kasacinis teismas yra nurodęs, kad darbo sutarties nutraukimo teisėtumą lemia ne tik įstatyme nustatyto pagrindo buvimas, bet ir tinkamai įvykdyta atleidimo procedūra. Teismų praktikoje yra laikomasi nuomonės, kad licencijos kaip specialiosios teisės nebegaliojimas savitais nesuteikia darbo sutarties (pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2005 m. rugpjūčio 28 d. nutartis civilinėje byloje **Nr. 3K-3-429/2005**; 2012 m. liepos 4 d. nutartis civilinėje byloje **Nr. 3K-3-372/2012**). Darbo sutarties vykdymas tokiu atveju priklauso nuo darbuotojo aktyvių veiksmų licencijos galiojimui atnaujinti, todėl darbdavys gali priimti sprendimą nutraukti darbo sutartį, jei per protingą terminą licencijos galiojimas neatsinaujina (Daviulis, T. *Lietuvos Respublikos darbo kodekso komentaras*, 2018, p. 237-238).
23. Kolegija pažymėjo, kad ieškovė, gavusi LTSA pranešimą, nedelsdama, t. y. kitą dieną, nutraukė su atsakovu darbo sutartį. Bylos medžiaga patvirtina, kad atsakovas buvo aktyvus ir savo teisės ėmėsi ginti per įstatymu nustatytus terminus, 2019 m. liepos 5 d. apskųsdamas LTSA direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymą administraciniam teismui. Šiuo LTSA direktoriaus įsakymu poveikio priemonė atsakovui buvo pritaikyta už tuos pačius pažeidimus, kurie užfiksuoti 2018 m. liepos 12 d. protokole, jį pritaikytą nuo pažeidimų nustatymo momento praėjus beveik 11 mėnesių. Pažymėjusi, jog ieškovė bylos nagrinėjimo metu neįrodinėjo ir pirmosios instancijos teismas nenustatė, kad ieškovė būtų aktyviai klausiusi atsakovo dėl jo ketinimų skųsti LTSA direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymą, kolegija padarė išvadą, jog ieškovė su atsakovu nebendradarbiavo ir nedėjo protingų pastangų išsaugoti su juo darbo santykius.
24. Kolegija nurodė, kad **DK 60 straipsnio** tikslas yra reglamentuoti darbo sutarties nutraukimą, kai nė viena iš darbo santykių šalių neturi valios nutraukti tokių santykių. Toks teisinis reglamentavimas suponuoja tai, jog darbdavys, nebūdams suinteresuotas ir nesiekdamas atleisti darbuotojo, sužinojęs apie darbuotojų panaikintą specialiąją teisę, ieškos galimybių išsaugoti darbo santykius, silydamas darbuotojui kitą darbą ir (arba) nustatydams terminą sprendimui, kuriuo panaikinta specialioji teisė, apskųsti ar iš naujo tokiai specialiai teisei gauti. Šiuo atveju byloje nustatyta, kad ieškovė jokių aktyvių veiksmų nesiėmė, todėl, antrą kolegijos, tikėtina, jog susklostę tokiai faktinei situacijai, kai atsakovui buvo panaikinta specialioji teisė, ieškovė tiesiog pasinaudojo proga atleisti atsakovą. Tokių išvadų, kolegijos vertinimu, netiesiogiai patvirtina ir tai, kad ieškovė net nesuakė LTSA direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymą apskundimo termino pabaigos ir nedelsdama (kitą dieną po to, kai sužinojo apie panaikintą specialiąją teisę) atleido atsakovą iš darbo. Dėl to kolegija konstatavo, kad ieškovė, nutraukdama darbo sutartį su atsakovu, neturėjo teisinio pagrindo taikyti **DK 60 straipsnio 1** dalies 2 punkto, ir nusprendė, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai atsakovo atleidimą iš darbo pripažino neteisėtu.

25. Kolegija nurodė, kad pripažinęs, jog atsakovas iš darbo buvo atleistas neteisėtai, pirmosios instancijos teismas pagrįstai priteisė atsakovui [DK](#) nustatytas kompensacijas, šių dydžio iškrovė neginčia. Ieškovės argumentus, kad neteisėtai atleistas atsakovas dėl savo neteisėtų veiksmų iš darbdavio gauna turtingą naudą, kolegija atmetė kaip nepagrįstus, nurodė, kad pačios iškrovės valia ir sprendimu darbo santykiai su atsakovu buvo nutraukti neteisėtai, todėl nėra pagrindo sutikti, kad darbuotojui priteistos kompensacijos yra nepagrįstos.
26. Kolegija atkreipė dėmesį, kad nagrinėjamoje byloje nėra sprendžiamas iškrovės regresinio reikalavimo trečiajam asmeniui pagrįstumo klausimas.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimų į jį teisiniai argumentai

27. Kasaciniu skundu ieškovė prašo panaikinti Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. kovo 15 d. nutartį ir Vilniaus regiono apylinkės teismo 2021 m. lapkričio 23 d. sprendimą bei priimti naują sprendimą – iškrovės išskaičiavimą visiškai, priteisti iškrovei iš atsakovo byloje patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

- 27.1. Teismai netinkamai aiškino ir taikė [DK 60 straipsnio](#) 1 dalies 2 punktą ir 2 dalį kaip neturintį privalomo (imperatyvus) pobūdžio. Tokia teismų pozicija prieštarauja šio darbo sutarties nutraukimo teisinio pagrindo paskirčiai, esmei bei darbdavio pareigos nutraukti darbo sutartį privalomumui. [DK 60](#) straipsnyje yra įtvirtinti atvejai, kada darbo sutartis privalo būti nutraukta, nežinant į darbo sutarties šalių valią. [DK 60 straipsnio](#) 1 dalies 2 punkto formuluotė „privalo būti nutraukta“ išreiškia teisinę pareigą, o ne teisinę galimybę. [DK 60 straipsnio](#) 2 dalyje yra aiškiai išreikštas teisinis imperatyvas, kaip privalo pasiegti darbdavys ir per kokią terminą jis turi įvykdyti jam tenkančią pareigą nutraukti darbo sutartį. Priimdama įsakymą dėl atsakovo atleidimo iš darbo ir jo pagrindu nutraukdama su atsakovu darbo sutartį, ieškovė veikė teisėtai ir pagrįstai, todėl ir atsakovo atleidimas iš darbo pagal tuo metu galiojusį LTSA direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymą buvo teisėtas ir pagrįstas. Apeliacinės instancijos teismo motyviai, kad ieškovė, nutraukdama darbo sutartį su atsakovu, neturėjo teisinio pagrindo taikyti [DK 60 straipsnio](#) 1 dalies 2 punkto, yra nepagrįsti. Atsakovas, netekęs specialiosios teisės atlikti transporto priemonių privalomąją techninę apžiūrą, nebegalėjo dirbti šio su ieškove darbo sutartinį sulygo darbo.
- 27.2. Apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai vadovavosi kasacinio teismo nutartimis, kurios yra priimtose bylose, kurių faktinės aplinkybės yra visiškai kitokios. Kasacinio teismo nutartys, kuriomis rėmėsi apeliacinės instancijos teismas, nėra precedentai šiai civilinei bylai.
- 27.3. LTSA direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymas įsigaliojo nuo jo priėmimo ir galiojo beveik dvejus metus, t. y. iki tol, kol Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2021 m. balandžio 7 d. sprendimu jį panaikino. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo sprendimas įsigaliojo nuo jo priėmimo, jame nėra nurodyta, kad LTSA direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymas negalioja *ab initio* (nuo pradžios), o ne nuo teismo sprendimo priėmimo dienos. Teismo sprendime taip pat nėra nurodyta, kad šio teismo sprendimo teisiniai padariniai taikomi retrospektyviai. Nagrinėjamoje byloje faktinė ir teisinė situacija, buvusi darbo sutarties su atsakovu nutraukimo metu, pasikeitė tik 2021 m. balandžio 7 d. Nėra pagrindo taikyti Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. balandžio 7 d. priimto sprendimo sukeliamų teisinių padarinių retrospektyviai. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2021 m. vasario 5 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. e3K-3-11-701/2021](#) nurodė, kad teismo sprendimo teisinę galią paprastai nukreipta į ateitį, tačiau tuo atveju, kai teismo sprendime, jo rezoliucinėje dalyje nurodyta, kad atitinkami teisiniai padariniai taikomi retrospektyviai, pavyzdžiui, sandoris pripažintas negaliojančiu *ab initio* ([CK 1.95 straipsnio](#) 1 dalis), tai įsiteisėjęs teismo sprendimu tokie teisiniai padariniai taikomi retrospektyviai; jeigu teismo sprendime nėra nurodyta dėl retrospektyvaus teisinių padarinių taikymo, tai jo sukeliami teisiniai padariniai taikomi į ateitį.
- 27.4. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 1994 m. kovo 16 d. nutarime yra konstatavęs, jog negalima iš asmens reikalauti laikytis taisyklių, kurių jo veiklos metu nebuvo ir todėl jis negalėjo žinoti būsimų reikalavimų; teisės subjektas turi būti tikras, kad jo veiksmams, padaryti vadovaujantis teisės aktais, galiojusiems jų padarymo metu, bus laikomi teisėtais. Remiantis šiuo principu, iš iškrovės negali būti reikalaujama, jog ji, vadovaudamasi galiojančiu LTSA direktoriaus įsakymu ir nutraukdama darbo sutartį su atsakovu, turėtų vadovautis ir Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo sprendimu, kurio darbo sutarties nutraukimo metu nebuvo.
- 27.5. Savo teisę į žalos atlyginimą dėl viešojo administravimo subjekto neteisėtų veiksmų, susijusių su panaikintu įsakymu, atsakovas turėjo spręsti ne pagal darbo teisės normas (reikšdamos reikalavimą darbdavei), o pagal administracinės teisės normas. Jeigu atsakovas mano, kad dėl jo priimtą LTSA direktoriaus įsakymą padarė jam žalos, šios atlyginimo jis turi reikalauti tiesiogiai iš šios administracinę aktą priėmusios institucijos. Pozicija, kad žala turi atlyginti ne tiesiogiai ją padaręs asmuo, o kitas asmuo (ir po to pastarasis turi regresą tvarka išreikšdami išmokėtas sumas iš žalą padariusio asmens), nedera ir su Konstitucinio Teismo oficialiaja konstitucine doktrina (Konstitucinio Teismo 2010 m. vasario 3 d. nutarimas). Ieškovė nėra ir negali būti laikoma atsakove už LTSA dėl atsakovo atlikus veiksmus ir priimtus sprendimus. Teisingumo požiūriu nėra pagrįsta darbdaviui taikyti teisinę atsakomybę už įstatyme įtvirtintos darbdavio teisės pareigos įvykdymą. Be to, kaltus ir neteisėtus veiksmus atlikęs atsakovas iš darbdavės gauna daugiau nei 28 000 Eur dydžio turtingą naudą, nors bendrasis teisės principas aiškiai sako, jog niekas negali gauti naudos iš savo neteisėtų veiksmų.
28. Atsakovas atsiliepimu į kasacinį skundą prašo atmesti iškrovės kasacinį skundą, teismų procesinius sprendimus palikti galioti, priteisti iš iškrovės atsakovo kasaciniame teisme patirtų 1200 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
- 28.1. Kasaciniame skunde ieškovė klaidingai interpretuoja apeliacinės instancijos teismo teiginį. Teismas nurodė, kad šiuo metu galiojančio [DK 60 straipsnio](#) 1 dalies 2 punkto aiškino ir taikymo praktikos kasaciniame teisme nėra suformuota, tačiau pažymėjo, kad analogiškas atleidimo iš darbo pagrindas buvo įtvirtintas ir anksčiau galiojusio [DK 136](#) straipsnio 1 dalies 2 punkte, todėl teismas pagrįstai analizavo ir rėmėsi analogiškose bylose suformuota teismų praktika.
- 28.2. Apeliacinės instancijos teismas pagrįstai konstatavo, kad ieškovė, nutraukdama darbo sutartį su atsakovu, neturėjo teisinio pagrindo taikyti [DK 60 straipsnio](#) 1 dalies 2 punkto, ieškovė su atsakovu nebendradarbiavo ir nedėjo protingų pastangų išsaugoti darbo santykius, susiklosčius faktinei situacijai, kai atsakovui buvo panaikinta specialioji teisė, ieškovė pasinaudojo proga atleisti atsakovą. Apeliacinės instancijos teismas teisingai nurodė, kad [DK 60 straipsnio](#) suponuoją tai, jog darbdavys, nebudamas suinteresuotas ir nesiėkdamas atleisti darbuotojo, sužinojęs apie darbuotojų panaikintą specialiąją teisę, ieškos galimybių išsaugoti darbo santykius, sulydamas darbuotojui kitą darbą ir (arba) nustatydamas terminą sprendimui, kuriuo panaikinta specialioji teisė, apskusti ar iš naujo tokiai specialiajai teisei gauti. Ginčo atveju ieškovė nesėmė aktyvių veiksmų ir nedelsdama atleido atsakovą iš darbo.
- 28.3. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, 2021 m. balandžio 7 d. sprendimu panaikinęs LTSA direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymą, pripažino jį negaliojančiu nuo jo priėmimo dienos, todėl kasacinio skundo argumentai, kad minėtas įsakymas galiojo beveik dvejus metus, nėra pagrįsti.
- 28.4. Nepagrįsti kasacinio skundo teiginiai, kad atsakovo reikalavimai ieškovei nepagrįsti ir dėl to, jog nėra pastarosios kaltės dėl darbo sutarties nutraukimo, taip pat kad visas pretenzijas, susijusias su neteisėtu atleidimu iš darbo, reikėjo reikšti LTSA, o ne ieškovei, ir kad atsakovas teisę į žalos atlyginimą dėl LTSA neteisėtų veiksmų turėjo spręsti ne pagal darbo teisės normas, o pagal administracinės teisės normas. Atsakovui žala kilo dėl neteisėto atleidimo iš darbo, todėl atsakovas pagrįstai ieškove, su kuria ji siejo darbo santykius, įrašė kaip atsakovę darbo ginčo byloje. Atsakovas galėjo pasirinkti jam priimtą savo pažeistų teisių gynimo būdą ir tokia teise tinkamai pasinaudojo.
29. Trečiasis asmuo atsiliepimu į kasacinį skundą prašo teisėtai ginčą spręsti teismo nuostata, nurodo manantis, kad ginčijamas atsakovo atleidimas iš darbo pagal [DK 60 straipsnio](#) 1 dalies 2 punktą pas ieškove turėtų būti pripažįstamas neteisėtu, neteisėtomu nesiejamu su trečiojo asmens direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymu, o pripažįstant, kad atleidimas buvo neteisėtas dėl iškrovės netinkamai pasirinkto teisinio atleidimo iš darbo pagrindo. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
- 29.1. Ieškovė, nutraukdama darbo sutartį su atsakovu, neturėjo teisinio pagrindo taikyti [DK 60 straipsnio](#) 1 dalies 2 punkto. Nei ginčo metu galiojusiame teisme reguliavine, nei LTSA direktoriaus įsakyme nebuvo nurodyta imperatyvi pareiga privačiam subjektui nutraukti darbo santykius po to, kai techninių apžiūrų kontrolieriui yra panaikinta teisė atlikti techninę apžiūrą. [DK 60 straipsnio](#) 1 dalies 2 punktas gali būti taikomas tik tais atvejais, kai yra panaikinama specialioji teisė, o teisė atlikti techninę apžiūrą, įtvirtintą galiojančių teisių reguliavimu, tokia nekalkytina. Ši teisė yra tiesiog teisė, kurią asmeniui yra suteikiama galimybė atlikti tam tikrus konkrečius veiksmus.
- 29.2. Ieškovė, teigdama, jog [DK 60 straipsnio](#) 1 dalies 2 punktą yra imperatyvi norma, formaliai aiškina šią įstatymo nuostatą. Apeliacinės instancijos teismas, aiškindamas [DK 60 straipsnio](#) 1 dalies 2 punktą, t. y. nuostatą, kuri reglamentuoja darbo sutarties nutraukimą nesant darbo sutarties šalių valios, pagrįstai nusprendė, kad darbdavys turėtų būti linkęs ieškoti teisių galimybių išsaugoti darbo santykius, o ne skubotai juos nutraukti.
- 29.3. Apeliacinės instancijos teismas ieškovės darbo santykių su atsakovu nutraukimo neteisėtumą grindė neteisėtai pritaikyta teisės norma, o ne tuo, kad ieškovė nesivadovavo Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo sprendimu, kurio darbo sutarties nutraukimo metu nebuvo.
- 29.4. Nepagrįsta ieškovės pozicija, kad darbo sutarties nutraukimas buvo teisėtas, o atsakova žala patyrė dėl trečiojo asmens įsakymo. Atsakovo atleidimo iš darbo pripažinimas neteisėtu galimas dėl netinkamai parinkto teisinio pagrindo, atleidimo nesiejamu su trečiojo asmens priimtu įsakymu. Jei neteisėtumas yra kildinamas iš LTSA direktoriaus įsakymo, negalima patirtos žalos siekti su [DK](#) nuostatomis, turi būti inicijuojamas atskiras teisminis procesas administraciniame teisme ir ten sprendžiamas klausimas dėl žalos atsakovui atlyginimo. Priešingu atveju, pripažinus atsakovo atleidimą neteisėtu ir neteisėtumą kildinant iš LTSA įsakymo, ieškovė turės galimybę regresu tvarka išieškoti iš LTSA atsakovui išmokėtas pinigines sumas. Tokiu atveju LTSA neturės galimybės kvestionuoti priteistų ir išmokėtų sumų dydžio. Trečiasis asmuo nesutinka, kad turėtų atlyginti atsakovo patirtą žalą.
- 29.5. Atsakovas pradėjo dar vieną ginčą dėl turinės ir neturinės žalos atlyginimo iš Lietuvos valstybės. Administracinėje byloje yra kelamas valstybės civilinės atsakomybės klausimas už trečiojo asmens, kaip viešojo administravimo subjekto, 2019 m. birželio 6 d. įsakymą, kuriuo atsakovui buvo panaikinta teisė atlikti privalomąją techninę apžiūrą ir kuris Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo sprendimu buvo panaikintas. Nurodytoje byloje patirtos žalos dydį atsakovas apskaičiavo, mėnesiais įvertinęs laikotarpį nuo jo darbo santykių su ieškove nutūkimo iki Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo sprendimo priėmimo, ir iš šio laikotarpio atėmė laikotarpį, kurio nepadengė apeliacinės instancijos teismo nutartimi priteista per vienerius metus turėta gauti jo vidutinio darbo užmokesčio suma.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl kasacinio nagrinėjimo dalyko ir bylos nagrinėjimo kasacine tvarka ribų

30. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) XVII skyriuje „Bylų procesas kasaciniame teisme“ esančio 340 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad apeliacinės instancijos teismų sprendimai ir nutartys šiame skyriuje nustatyta tvarka ir sąlygomis gali būti apskusti ir peržiūrėti kasacine tvarka. [CPK](#) 341 straipsnyje reglamentuojama, kad kasacija negalima dėl pirmosios instancijos teismo sprendimų ir nutarčių, neperžiūrėtų apeliacine tvarka.
31. Bylos nagrinėjimo kasaciniame teisme ribas apibrėžia [CPK 353 straipsnis](#). Pagal šio straipsnio pirmąją dalį kasacinis teismas, neperžengdamas kasacinio skundo ribų, patikrina apskustus sprendimus ir (ar) nutartis teisės taikymo aspektu; kasacinis teismas yra saistomas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytu aplinkybių. Toks bylos nagrinėjimo kasaciniame teisme ribų (ir kartu kasacinio proceso paskirties) apibrėžimas reiškia, kad kasacinis teismas sprendžia išimtinai teisės klausimus, be to, tik tokius klausimus, kurie yra tiesiogiai išskirti kasaciniame skunde (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. vasario 24 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-2-684/2021](#), 19 punktas). Nuostatos, kad kasacinis teismas kasacijos funkciją vykdo neperžengdamas kasacinio skundo ribų, teisėjų kolegija laikosi nagrinėdama iškrovės UAB „Tuvlita“ kasacinį skundą, nes nenustatyta peržengti kasacinio skundo ribas ([CPK 353 straipsnio](#) 1, 2 dalys).
32. Kasacinio nagrinėjimo dalykas yra kasatoriaus kasaciniame skunde nurodyti motyvai kasacijos pagrindai. [CPK 347 straipsnio](#) 1 dalies 3 punkte įtvirtintas reikalavimas kasaciniame skunde nurodyti išsamius teisinius argumentus, kurie patvirtintų [CPK](#) 346 straipsnyje nurodytą kasacijos pagrindų buvimą, reiškia, kad kasaciniame skunde nurodyti kasacijos pagrindai turi būti siejami su kasaciniu skundu skundžiamo apeliacinės instancijos teismo procesinio sprendimo motyvų ir teisiųjų argumentų klaidų ar pažeidimų atskleidimu. Kasacinio teismo teisėjų atrankos kolegijos padarytas kasacinio skundo apibendrintas vertinimas (kaip atitinkančio įstatymo reikalavimus) ne visada reiškia, kad kiekvienas skundo argumentas ar jų grupė atitinka įstatymu nustatytus reikalavimus – suformuluoja kasacinio nagrinėjimo dalyką. Detalių skundo argumentų vertinimą atlieka bylų kasacine tvarka nagrinėjanti teisėjų kolegija (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. birželio 28 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-373/2013](#)).
33. Šioje byloje ieškovė prašė: išnagrinėti darbo ginčą dėl teisės iš esmės ir pripažinti atsakovo atleidimą iš darbo pagal [DK 60 straipsnio](#) 1 dalies 2 punktą teisėtu; atmesti kaip nepagrįstus atsakovo reikalavimus dėl atleidimo iš darbo pripažinimo neteisėtu, vidutinio darbo užmokesčio už priverstinės pravaikštos laiką nuo atleidimo iš darbo dienos iki sprendimo įvykdymo dienos, bet ne ilgiau kaip už vienerius metus, išieškojimo, darbo užmokesčio dydžio skirtumo sprendimo motyvų ir teisiųjų argumentų klaidų ar pažeidimų atskleidimu. Kasacinio teismo teisėjų atrankos kolegijos padarytas kasacinio skundo apibendrintas vertinimas (kaip atitinkančio įstatymo reikalavimus) ne visada reiškia, kad kiekvienas skundo argumentas ar jų grupė atitinka įstatymu nustatytus reikalavimus – suformuluoja kasacinio nagrinėjimo dalyką. Detalių skundo argumentų vertinimą atlieka bylų kasacine tvarka nagrinėjanti teisėjų kolegija (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. birželio 28 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-373/2013](#)).
34. Kasaciniu skundu prašydama, be kita ko, panaikinti pirmosios instancijos teismo sprendimą bei priimti naują sprendimą – iškrovės išskaičiavimą visiškai, ieškovė neatšvelgė į tai, kad pirmosios instancijos teismo sprendimo dalis, kuria atmestas atsakovo prašymas dėl neturinės žalos atlyginimo ir darbo užmokesčio skirtumo priteisimo, nėra peržiūrėta apeliacine tvarka ir pagal [CPK](#) 341 straipsnį kasacija dėl šios sprendimo dalies yra negalima. Dėl to konstatuota, kad nagrinėjamoje byloje priimto pirmosios instancijos teismo sprendimo dalis, kuria atmestas atsakovo prašymas dėl neturinės žalos atlyginimo ir darbo užmokesčio skirtumo priteisimo, negali būti ir nėra peržiūrėjimo kasacine tvarka objektas ([CPK](#) 341 straipsnis).

Dėl DK 60 straipsnio 1 dalies 2 punkto ir 2 dalies aiškino bei taikymo, darbo sutarties nutraukimo teisėto pagrindo egzistavimo nagrinėjamoje byloje

35. Nagrinėjamoje byloje keliama [DK 60 straipsnio](#) 1 dalies 2 punkto ir 2 dalies aiškino bei taikymo klausimai.
36. [DK 60 straipsnio](#), reglamentuojančio darbo sutarties nutraukimą nesant darbo sutarties šalių valios, 1 dalies 2 punkte nustatyta, kad darbo sutartis privalo būti nutraukta be įspėjimo, kai darbuotojui įstatymu nustatyta tvarka atimamos specialios teisės dirbti tam tikrą darbą ar eiti tam tikras pareigas. Aptariamo straipsnio 2 dalyje įtvirtinta, kad darbdavys, gavęs šio straipsnio 1 dalyje nurodytą priežastį patvirtinantį dokumentą ar kitą apie ją sužinojęs, privalo ne vėliau kaip per penkis darbo dienas nuo dokumento gavimo ar sužinojimo dienos nutraukti darbo sutartį; šio straipsnio 1 dalies 5 punkte nustatyti atveju nepriėmus sprendimo nurodytą laiką, priežastis nutraukti darbo sutartį laikoma pasibaigusia.

37. Nagrinėjamoje byloje sprendžiamas ginčas dėl atsakovo atleidimo iš darbo pas ieškovę pagal [DK 60 straipsnio](#) 1 dalies 2 punktą teisėtumo ir su neteisėtu atleidimu iš darbo susijusių teisiinių pasekmių, nustatytų [DK 218 straipsnyje](#), taikymo.
38. Pažymėtina, kad pagal [DK 218 straipsnio](#) 2 dalį darbo ginčus nagrinėjantis organas priima sprendimą pripažinti atleidimą iš darbo neteisėtu, jeigu darbuotojas atleidžiamas iš darbo be teisėto pagrindo ar pažeidžiant įstatymų nustatytą tvarką.
39. Byloje nustatyta, kad atsakovas, dirbęs pas ieškovę kontrolieriumi, kurioi dirbant būtinai turėti LTSA suteiktą specialiąją teisę atlikti privalomąją techninę apžiūrą, ieškovės 2019 m. birželio 12 d. įsakymu buvo atleistas iš darbo pagal [DK 60 straipsnio](#) 1 dalies 2 punktą nuo 2019 m. birželio 13 d. po to, kai ieškovė 2019 m. birželio 12 d. gavo iš LTSA informaciją, jog LTSA direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymu atsakovui buvo panaikinta teisė atlikti privalomąją techninę apžiūrą. Taip pat nustatyta, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2021 m. balandžio 7 d. sprendimu administracinėje byloje [Nr. eA-416-492/2021](#) patenkino atsakovo skundą ir panaikino LTSA direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymą.
40. Pirmosios instancijos teismas skundžiamą sprendimą dalimi atsakovo atleidimą iš darbo pripažino neteisėtu, taikė [DK 218 straipsnio](#) 4 dalyje įtvirtintą alternatyvų darbuotojo pažeistų teisių, jei neteisėtai atleistas iš darbo, gynimo būdą. Teismas išvadą dėl atsakovo atleidimo iš darbo pripažinimo neteisėtu motyvavo tuo, kad, Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui 2021 m. birželio 7 d. sprendimu pripažinus LTSA direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymą neteisėtu, konstatuotina, jog atsakovui teisė atlikti savo pareigas panaikinta neteisėtai, todėl ieškovė neteisėtai nutraukė darbo sutartį su atsakovu pagal [DK 60 straipsnio](#) 1 dalies 2 punktą.
41. Apelacinės instancijos teismas, palikdamas pirmosios instancijos teismo sprendimą nepakeisdamas, skundžiamoje nutartyje konstatavo, kad ieškovė, nutraukdama darbo sutartį su atsakovu, neturėjo teisinio pagrindo taikyti [DK 60 straipsnio](#) 1 dalies 2 punktą. Tokia išvadą apelacinės instancijos teismas grindė tuo, kad [DK 60 straipsnio](#) tikslas ir jame įtvirtintas teisinis reglamentavimas suponuoja tai, jog darbdavys, nebūdamas suinteresuotas ir nesiekdamas atleisti darbuotoją, sužinojęs apie darbuotojų panaikintą specialiąją teisę, ieškos galimybių išsaugoti darbo santykius, siūlydamas darbuotojui kitą darbą ir (arba) nustatydamas teminį sprendimą, kurio panaikinta specialioji teisė, apskūsti ar iš naujo tokiai specialiajai teisei gauti, tuo tarpu, teismo vertinimu, ieškovė su atsakovu nebendradarbiavo ir nedėjo protingų pastangų išsaugoti darbo santykius su juo, jokių aktyvių veiksmų nesėmė, net nesulaukė LTSA direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymo apskundimo termino pabaigos ir nedelsdama (kitą dieną po to, kai sužinojo apie panaikintą specialiąją teisę) atleido atsakovą iš darbo.
42. Ieškovė kasaciniame skunde teigia, kad apelacinės instancijos teismas šioje byloje nepagrįstai vadovavosi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2005 m. rugsėjo 28 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. 3K-3-429/2005 ir 2012 m. liepos 4 d. nutartimi civilinėje byloje [Nr. 3K-3-372/2012](#), kurios yra priimtos visiškai kitokių faktinių aplinkybių byloje, nurodytos kasacinio teismo nutartys nėra precedentai šiai civilinei bylai.
43. Teisėjų kolegija, vertindama šiuos kasacinio skundo teiginius, atsižvelgia į tai, kad civilinėje byloje [Nr. 3K-3-429/2005](#) buvo sprendžiamas ginčas dėl 2004 m. spalio 8 d. įvykusio tos bylos ieškovės atleidimo iš darbo pagal tuo metu galiojusį 2002 m. [DK 136 straipsnio](#) 1 dalies 2 punktą (jame įtvirtintas darbo sutarties nutraukimo be spėjimo pagrindas – kai darbuotojui įstatymų nustatyta tvarka atimamos specialios teisės dirbti tam tikrą darbą), tačiau, skirtingai nei nagrinėjamoje byloje, buvo iš esmės nustatyta, kad ieškovės turėta licencija buvo ne panaikinta, o sustabdyta ir atsirado ne tik draudimas gydytojui verstis medicinos praktika, bet ir darbdavio pareiga išlaikyti darbuotoją nuo pareigų licencijos galiojimo sustabdymo laikui. Taip pat atsižvelgia į tai, kad civilinėje byloje [Nr. 3K-3-372/2012](#) buvo sprendžiamas ginčas dėl 2009 m. gegužės 22 d. įvykusio tos bylos ieškovės atleidimo iš darbo pagal tuo metu galiojusį 2002 m. [DK 136 straipsnio](#) 1 dalies 4 punktą (jame įtvirtintas darbo sutarties nutraukimo be spėjimo pagrindas – kai darbuotojas pagal medicinos ar Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos išvadą negali dirbti sulygo darbo ar eiti pareigų). Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į nagrinėjamos ir pirmosios iš nurodytų civilinių bylų esminių faktinių aplinkybių neatitiktį, taip pat į nagrinėjamos ir antrosios iš nurodytų civilinių bylų esminių faktinių aplinkybių ir taikytos teisės neatitiktį, viena vertus, sušinka su skundo teiginiu, kad nurodytos kasacinio teismo nutartys nėra teismo precedentai nagrinėjamoje byloje, kita vertus, įvertinusi skundžiamos apelacinės instancijos teismo nutarties motyvus, padaro išvadą, kad apelacinės instancijos teismas nurodytų kasacinio teismo nutarčių nepripažino turinčiomis teismo precedento galią nagrinėjamoje byloje ir jų netaikė kaip teismo precedentus. Skundžiamoje nutartyje išdėstyti motyvai teikia pagrindą padaryti išvadą, kad apelacinės instancijos teismas, prieš pasakysdamas dėl šiai bylai išspręstai aktualaus [DK 60 straipsnio](#) 1 dalies 2 punkto aiškinimo ir taikymo, į nurodytose kasacinio teismo nutartyse pateiktus išaiškinimus tik atsižvelgė, o ne jais vadovavosi. Teisėjų kolegija vertina, kad ieškovės kasacinio skundo argumentai neteikia pagrindo pripažinti, jog apelacinės instancijos teismas šioje byloje vadovavosi nurodytomis kasacinio teismo nutartimis. Dėl to šis kasacinio skundo teiginys atmetinas kaip nepagrįstas.
44. Ieškovė kasaciniame skunde argumentuoja, kad teismai netinkamai aiškino ir taikė [DK 60 straipsnio](#) 1 dalies 2 punktą ir 2 dalį kaip neturinčius privalomo (imperatyvus) pobūdžio, apelacinės instancijos teismo motyvai, jog ieškovė, nutraukdama darbo sutartį su atsakovu, neturėjo teisinio pagrindo taikyti [DK 60 straipsnio](#) 1 dalies 2 punktą, yra nepagrįsti.
45. Vertinant šiuos kasacinio skundo argumentus pažymėtina, kad darbo sutartis gali pasibaigti tik įstatymuose nustatytais pagrindais. Darbo sutarties pasibaigimo pagrindus reglamentuoja [DK 53 straipsnis](#), nustatantis, kad darbo sutartis pasibaigia, be kita ko: nutraukus darbo sutartį šalių susitarimu; nutraukus darbo sutartį vienos iš šalių iniciatyva; nutraukus darbo sutartį darbdavio valia; nutraukus darbo sutartį nesant šalių valios. Darbo sutarties nutraukimo pagrindas suprantamas kaip tam tikras juridinis faktas ar jų sudėtis, kuriems esant leidžiama nutraukti darbo sutartį.
46. [DK 60 straipsnis](#) nustato darbo sutarties nutraukimo nesant darbo sutarties šalių valios pagrindus. Jų įtvirtinimas įstatyme ir darbo sutarties jiems esant nutraukimas grindžiami viešoju interesu.
47. [DK 60 straipsnio](#) 1 dalies 2 punkte įtvirtintas savarakiškas darbo sutarties nutraukimo pagrindas. Į juridinių faktų sudėtį, nutraukiant darbo sutartį pagal šią teisės normą, įeina faktas, kad darbuotojas, dirbdamas tam tikrą darbą ar eidamas tam tikras pareigas, privalo turėti specialias teisės dirbti tą darbą ar eiti tas pareigas, taip pat faktas, kad darbuotojui įstatymų nustatyta tvarka atimamos specialios teisės dirbti tą darbą ar eiti tas pareigas.
48. [DK 60 straipsnio](#) 1 dalies 2 punkte įtvirtinta teisės norma yra imperatyvus pobūdžio. Ši teisės norma, aiškinama sistemškai su [DK 60 straipsnio](#) 2 dalimi, aiškintina taip, kad atsiradus joje įtvirtintam darbo sutarties nutraukimo pagrindui darbo sutartis privalo būti nutraukta, darbdavys, gavęs joje įtvirtinto darbo sutarties nutraukimo pagrindą egzistavimą patvirtinantį dokumentą ar kitaip apie jį (pagindą) sužinojęs, turi pareigą nutraukti darbo sutartį, šią pareigą jis privalo įvykdyti įstatyme nustatyta tvarka ir sąlygomis ne vėliau kaip per penkis darbo dienas nuo dokumento gavimo ar sužinojimo dienos. Už šios pareigos nevykdymą ar netinkamą vykdymą taikomą darbdaviui atsakomybę nustato kitų teisės šalių normos.
49. Pažymėtina, kad, egzistuojant [DK 60 straipsnio](#) 1 dalies 2 punkte įtvirtintam darbo sutarties nutraukimo pagrindui, darbdavio pareiga nutraukti darbo sutartį pasibaigtu, jeigu jos šalių susitarimu darbuotojo darbo funkcija per [DK 60 straipsnio](#) 2 dalyje nustatytą terminą būtų pakeista taip, jog specialiuji teisių turėjimas jam nebebūtų būtinas. Taip pat pažymėtina, kad egzistuojant [DK 60 straipsnio](#) 1 dalies 2 punkte įtvirtintam darbo sutarties nutraukimo pagrindui pasiūlymas darbuotojui pakeisti darbo funkciją yra darbdavio teisė, bet ne pareiga.
50. Teisėjų kolegija, remdamasi šios nutarties 47–49 punktuose išdėstytais argumentais, įvertinusi skundžiamų teismų procesinių sprendimų motyvus, kuriais bylą nagrinėję teismai pagrindė savo išvadą, kad ieškovė neturėjo teisinio pagrindo taikyti [DK 60 straipsnio](#) 1 dalies 2 punktą, pripažįsta pagrįstais aptariamus kasacinio skundo argumentus tiek, kiek jais teigiama, jog apelacinės instancijos teismas netinkamai aiškino ir taikė [DK 60 straipsnio](#) 1 dalies 2 punktą ir 2 dalį kaip neturinčius privalomo (imperatyvus) pobūdžio. Konstatuotina, kad išvadai apie ieškovės (ne)turėjimą teisinio pagrindo taikyti [DK 60 straipsnio](#) 1 dalies 2 punktą padaryti teisiškai netekusiosios byloje, kurioje nagrinėjamos instancijos teismo nurodytos aplinkybės (žr. šios nutarties 41 punktą) dėl galimybių išsaugoti darbo santykius paieškos, ieškovės nebendradarbiavimo su atsakovu, protingų pastangų išsaugoti darbo santykius su juo ir kt. Teisėjų kolegija vertina, kad ieškovės kasacinio skundo argumentai neteikia pagrindo pripažinti, jog pirmosios instancijos teismas netinkamai aiškino ir taikė [DK 60 straipsnio](#) 1 dalies 2 punktą ir 2 dalį kaip neturinčius privalomo (imperatyvus) pobūdžio.
51. Ieškovė kasaciniame skunde teigia, kad atsakovo atleidimas iš darbo vadovaujantis tuo metu galiojusiu LTSA direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymu buvo teisėtas ir pagrįstas, o faktinė ir teisinė situacija, buvusi atsakovo atleidimo metu, pasikeitė tik 2021 m. balandžio 7 d., Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui administracinėje byloje [Nr. eA-416-492/2021](#) priėmus sprendimą panaikinti LTSA direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymą. Ieškovės teigimu, nėra pagrindo šio Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo sprendimo sukeliamų teisiinių padarinių taikyti retrospektyviai.
52. Vertinant šiuos kasacinio skundo teiginius, pažymėtina, kad administracinio teismo priimto sprendimo sukeliamus teisinius padarinius reglamentuoja Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ABTĮ) normos, todėl Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. vasario 5 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. e3K-3-11-701/2021](#) pateikti išaiškinimai dėl bendrosios kompetencijos teismo sprendimo sukeliamų teisiinių padarinių, kuriais remiamasi kasaciniame skunde, nagrinėjamoje byloje nėra aktualūs, nes jie pateikti aiškinant ir taikant [CPK](#) normas, o ne ABTĮ normas.
53. Sprendžiant dėl nurodyto Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo sprendimo sukeliamų teisiinių padarinių taikymo retrospektyviai, taikytinas ABTĮ 94 straipsnis, reglamentuojantis teisės akto panaikinimo teisės pasekmes, kuriame nustatyta, jog skundžiamos teisės akto (veiksmo) panaikinimas reiškia, kad konkrečiu atveju atkuriami buvusi iki ginčijamo teisės akto (veiksmo) priėmimo padėtis, t. y. atkuriamos pažeistos pareiškėjo teisės ar teisėti interesai, tačiau iki panaikinimo teisės akto galiojusio iki teisės akto teisinė gauta tokiu atveju savaime neatkuriami. Šios teisės normos nuostatos, jog skundžiamos teisės akto panaikinimas reiškia, kad konkrečiu atveju atkuriami buvusi iki ginčijamo teisės akto priėmimo padėtis, t. y. atkuriamos pažeistos pareiškėjo teisės ar teisėti interesai, nagrinėjamos bylos aplinkybių kontekste aiškinamos taip, kad, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. balandžio 7 d. sprendimu administracinėje byloje [Nr. eA-416-492/2021](#) panaikinus individualų administracinį aktą – LTSA direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymą, kurio atsakovui buvo panaikinta teisė atlikti privalomąją techninę apžiūrą, šio teismo sprendimu yra atkurta iki panaikinto LTSA direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymo priėmimo buvusi padėtis, yra atkurta atsakovo turėta teisė atlikti privalomąją techninę apžiūrą. Tai reiškia, kad nurodyto Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo sprendimo sukeliami teisiniai padariniai pagal įstatymą taikomi retrospektyviai, LTSA direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymo panaikinimas sukelia teises pasekmes nuo šio įsakymo priėmimo momento.
54. Kadangi, kaip jau minėta, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. balandžio 7 d. sprendimu, priimtu administracinėje byloje [Nr. eA-416-492/2021](#), sukurti teisiniai padariniai pagal įstatymą taikomi retrospektyviai, LTSA direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymo panaikinimas sukelia teises pasekmes nuo šio įsakymo priėmimo momento, tai aptariamam įsakymo panaikinimas yra reikšmingas nusprendžiant dėl darbo sutarties nutraukimo su atsakovu teisėto pagrindo egzistavimą. Esant tokiai situacijai, kai atsakovas atleistas iš darbo remiantis tuo metu galiojusiu, tačiau neturintys LTSA direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymu, kurio panaikinimas nurodytu administracinio teismo sprendimu nesukurią šio įsakymo neteisėtumo fakto, o tik teisiškai patvirtino tokį faktą, nurodyto administracinio teismo sprendimo sukeliami teisiniai padariniai pagal įstatymą taikomi retrospektyviai, juo (sprendimu) yra atkurta iki panaikinto LTSA direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymo priėmimo buvusi padėtis ir yra atkurta atsakovo turėta teisė atlikti privalomąją techninę apžiūrą, teisėjų kolegijos vertinimu, net ir sutinkant su ieškovės teiginiu, kad darbo sutarties nutraukimo metu buvusios teisės ir faktinės situacijos pasikeitimas yra nulėmus tas ieškovės neteisėtą veiksmų bei kaltės, yra pagrindas konstatuoti, jog darbo sutarties su atsakovu nutraukimo metu teisėto pagrindo ją nutraukti pagal [DK 60 straipsnio](#) 1 dalies 2 punktą nebuvo, nors ši aplinkybė paaiškėjo tik 2021 m. balandžio 7 d. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo priėmus sprendimą, kurio buvo panaikintas LTSA direktoriaus 2019 m. birželio 6 d. įsakymas. Dėl to konstatuotina, kad darbo sutarties su atsakovu pagal [DK 60 straipsnio](#) 1 dalies 2 punktą nutraukta be teisėto pagrindo. Tai konstatavus taip pat konstatuotina, kad apelacinės instancijos teismas, nors ir nutartyje nurodęs netinkamus motyvus, padarė pagrįstą išvadą, kad ieškovė, nutraukdama darbo sutartį su atsakovu, neturėjo teisinio pagrindo taikyti [DK 60 straipsnio](#) 1 dalies 2 punktą, ir pagrįstai paliko nepakeistą pirmosios instancijos teismo sprendimą, kurio atsakovo atleidimas iš darbo pripažintas neteisėtu.
55. Kiti kasacinio skundo argumentai vertintini kaip nesudarantys kasacinio nagrinėjimo dalyko, neturinčys įtakos kitokio sprendimo byloje priėmimui ir vienodos teisių praktikos formavimui, todėl teisėjų kolegija dėl jų nepasisako.
56. Teisėjų kolegija, teisės taikymo aspektu patikrinusi skundžiamų teismų procesinius sprendimus, konstatuoja, kad pagrindo juos naikinti vadovaujantis kasacinio skundo argumentais nematytai. Nors apelacinės instancijos teismas ir netinkamai aiškino bei taikė [DK 60 straipsnio](#) 1 dalies 2 punktą ir 2 dalį kaip neturinčius privalomo (imperatyvus) pobūdžio ir išvadą apie ieškovės neturėjimą teisinio pagrindo taikyti [DK 60 straipsnio](#) 1 dalies 2 punktą grindė teisiškai nereikšmingomis tokiais išvadai padaryti aplinkybėmis, tačiau palikdamas nepakeistą pirmosios instancijos teismo sprendimą priėmė iš esmės teisingą nutartį, nustatytas netinkamas teisės normų taikymas apelacinės instancijos teisme nėra pagrindas naikinti skundžiamą šio teismo nutartį ([CPK 346 straipsnio](#) 2 dalies 1 punktą). Dėl to skundžiamą apelacinės instancijos teismo nutartį naikinti iš esmės nepakeista, tik pakeičini jos motyvai ([CPK 346 straipsnis](#), 359 straipsnio 3 dalis).

Dėl bylinėjimosi išlaidų

57. Pagal [CPK 93 straipsnio](#) 1 dalį šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jos turėtas bylinėjimosi išlaidas teismas priteisia iš antrosios šalies, nors ši ir būtų atleista nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo į valstybės biudžetą. [CPK 98](#) straipsnyje nustatyta, kad: šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, teismas priteisia iš antrosios šalies išlaidas už advokato ar advokato padėjėjo, dalyvavusių nagrinėjant bylą, pagalbą, taip pat už pagalbą rengiant procesinius dokumentus ir teikiant konsultacijas; dėl šių išlaidų priteisimo šalis teismui raštu pateikia prašymą su išlaidų apskaičiavimu ir pagrindimu; šios išlaidos negali būti priteisiamos, jeigu prašymas dėl jų priteisimo ir išlaidų dydį patvirtinantis įrodymas nepateikti iki bylos išnagrinėjimo iš esmės pabaigos (1 dalis); šalies išlaidos, susijusios su advokato ar advokato padėjėjo pagalba, atsižvelgiant į konkrečios bylos sudėtingumą ir advokato ar advokato padėjėjo darbo ir laiko sąnaudas, yra priteisiamos ne didesnės, kaip yra nustatyta teisingumo ministro kartu su Lietuvos advokatų tarybos pirmininku patvirtintos rekomendacijos dėl užmokėčio dydžio (2 dalis); šio straipsnio nuostatos taikomos priteisiant išlaidas už advokato ar advokato padėjėjo pagalbą pirmosios, apelacinės instancijos ir kasaciniam teismui (3 dalis).
58. Netenkinus ieškovės kasacinio skundo, jos kasaciniame teisme patirtos bylinėjimosi išlaidos neatlygintinos ([CPK 93 straipsnio](#) 1 dalis, 98 straipsnis).
59. Atsakovas prašo iš ieškovės priteisti 1200 Eur kasaciniame teisme patirtų išlaidų advokato pagalbai apmokėti atlyginimą, pateikė jas patvirtinančius įrodymus. Šių prašomų priteisti išlaidų advokato pagalbai dydis neviršija Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 ir Lietuvos advokatų tarybos 2004 m. kovo 26 d. nutarimu patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinės bylos priteisimo už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio (redakcija, galiojanti nuo 2015 m. kovo 20 d.) 7, 8.14 punktuose nustatyto maksimalaus dydžio. Dėl to šis atsakovo prašymas tenkinamas, jam iš ieškovės priteisinas 1200 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimas ([CPK 98 straipsnis](#)).
60. Pažymėtina, kad išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, kasaciniame teisme nepatita.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. kovo 15 d. nutartį palikti iš esmės nepakeistą.
Priteisti atsakovui V. K. (a. k. duomenys neskelbtini) iš ieškovės uždarosios akcinės bendrovės „Tuvlita“ (j. a. k. 110584095) 1200 (vieną tūkstantą du šimtus) Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.
Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai
Simaiškis

Donatas Šernas

